

Hesteavlen i 1907.

Af Statskonsulent *J. Jensen.*

1907 har været et sjældent godt Hestear, idet der var godt med Græs og stærk Efterspørgsel til stigende Priser, mærkværdigt nok! Thi Hestehandlen plejer at være et ret fint Barometer m. H. t. Tiderne, saaledes at opadgaaende Konjunkturer give Efterspørgsel og Stigning i Prisen, medens nedadgaaende Tider for Industri og Handel give Flovhed og Tilbagegang. Naa, de daarlige Tider begyndte jo ogsaa først at spores i Slutningen af Aaret gennem Pengekrisen, og det tager altid Tid, inden dens Virkninger forplante sig ud i det daglige Liv, saa vi muligvis have det Onde til Gode. Der er adskilligt, der kunde tyde paa, at 1907 var den gyldne Periodes sidste rigtig gode Aar for Heste. Alligevel er der næppe Grund til at se sort paa Fremtiden; thi der er ikke alene her til Lands, men i Europa for faa Heste af den svære Slags efter det stadigt voksende Forbrug, og Amerika behøve vi ikke at ængste os for, i det mindste ikke foreløbig, idet Hestepriisen nu er mindst lige saa høj dér som i Europa. Udover en mulig øjeblikkelig Flovhed, navnlig for de ukurante Sorter, er der næppe synderlig Fare for nogen følelig Dalen i Prisen, og den taaler i Virkeligheden heller ikke at falde, uden at Hestetillæg bliver urentabelt. Efterhaanden som Landmændene lære at regne, faa de Øjnene op for, at 5—600 Kr. for en 5 Aars Hest giver et Tab, som altsaa »Ukulturen bringer til Fordel for Kulturen«. Skal

Hesteavl være en landøkonomisk Indtægtskilde her for Danmark med sin Agermark og Mangel paa store, gode Græsarealer, maa man ikke alene højere op i Kvalitet, men ogsaa dyrke den rette Sort, og det er saa svært en Slags, som Forholdene tillade. For den lette Hest have Konjunkturerne heller næppe været saa gunstige i den sidste Tid, og den hører jo forretningsmæssigt set heller ikke hjemme andetsteds end i Græsegene eller paa Stepperne i ukultiverede Egne. Efterhaanden som Nødvendigheden tvinger Folk til at være Forretningsmænd, forsvinder ogsaa den lette Hest mere og mere, ligesom den svære bliver stedse sværere. Her til Lands er der endnu ingen Fare for, at Racen bliver for svær; selv i de fremmeligste Egne i Jylland er dens største Fejl den, at Flertallet er for let. Højden derimod er ved at være tilstrækkelig. Naar den store, svære, jyske Hest paa Verdensmarkedet koster saa meget mindre end den belgiske, skyldes det ikke manglende Højde, men derimod Drøjde.

Der er den Mærkværdighed at notere for 1907, at Danmark fra et stærkt hesteudførende Land nu optænder som hesteindførende, d. v. s. at vor Hesteindførsel har oversteget Udførslen. Det er et Fingerpeg i den samme Retning, som vi kende paa mange forskellige Omraader fra de andre Kulturlande, og som vi ogsaa forlængst selv ere med paa, nemlig: at vi lidt efter lidt her i Danmark høre op at udføre landøkonomiske Produkter af vort naturlige Overskud. England har jo ogsaa i sin Tid udført Korn, og Tyskland senere, foruden mange andre Frembringelser til England, og vor Hovedudførsel var jo for ikke saa længe siden ogsaa Korn, medens vi nu ere stærkt indførende deraf. Men at vi skulde komme i det Tilfælde at indføre flere Heste, end vi udføre, det havde næppe nogen ventet for blot 3 Aar siden. Naa, Sagen ser jo ved nærmere Betragtning heller ikke saa mærkelig ud, som naar man blot ser paa Tallene for hhv. Overskuds Ud- og Indførsel, thi vi udføre jo stadig Heste, om end færre end Tilfældet har været i dette Aarhundrede paa

1901 nær, medens det er Indførslen, det er galt med. For ret at forstaa Forandringen maa man erindre, at en Hest og en Hest ikke altid er et og det samme; det er ikke med Hestene fra Rusland som med Smørret fra Sibirien eller Finland, at det blot er en lidt billigere Sort end vor egen, nej, de russiske Heste ere en helt anden Slags og til andet Brug end vore, derfor maa man i sine Betragtninger over den forrykkede Hestebalance absolut sondre skarpt mellem Udførsel og Indførsel.

Vor samlede Udførsel af Heste var i 1907: 18,382 Heste og 1233 Føl, ialt 19,615 Stkr. mod hhv. 23,905 + 1506 = 25,411 i 1906, 27,427 + 1994 = 29,421 i 1905. Gaar man ud fra disse Tal som Normen, synes der jo en betydelig Nedgang i vor Hesteudførsel, men gaar man derimod lidt længere tilbage, faar man andre Tal, saaledes:

1904	c. 24,400	+	1700	=	26,137
1903	23,014	+	1486	=	24,500
1902	20,033	+	2983	=	23,016
1901	16,875	+	916	=	17,791
1900			ialt		24,450
1899		-			19,882
1898		-			15,358
1897		-			20,800
1895		-			16,922

Gennemsnitstallene vare for Femaarene:

1895—1900	=	18,682
1891—1895	=	13,350
1886—1890	=	16,100
1880—1885	= c.	11,500
1875—1879	=	9,200

Som det tydeligt fremgaar heraf, er Udførslen ingenlunde inde paa noget Lavmaal, den er kun dalet fra den ekseptionelle Højde, som den har været oppe paa i nogle Aar.

Efter den sidste Kreaturtælling 1903 var der d. 15. Juli 42,879 levende i dette Aar fødte Føl, hvoraf 27,586 alene i Jvlland, medens der efter Tællingen 1898 fødtes

46,400, hvoraf c. 31,300 alene i Jylland. Regner man nu, at der dør en Del Føl som spæde, maa de sidste Tal reduceres noget, men man ser dog, at der i Jylland blev født 3—4000 Føl færre i 1903, netop den Aargang, af hvilken der udførtes en stor Del i 1907, saa Nedgangen i Udførslen næsten alene kunde forklares deraf. Men desuden kommer der et andet Forhold i Betragtning, nemlig at den stærke Udførsel i de senere Aar helt har udtømt vore Kræfter. Vi have aabenbart, lokket af de høje Priser, solgt for stærkt ud, hvilket ogsaa giver sig tilkende derved, at Køberne ofte maa tage til Takke med 4 Aars Heste i Stedet for 5 Aars og tidligere 6 Aars. Efter Milliardtiden i 70'erne havde vi en lignende Periode med formindsket Udførsel (se foranstaaende Tabel).

I hvor stort et Omfang Øerne deltage i vor Hesteudførsel kan ikke opgøres talmæssigt, men derimod udviser »Den tyske Rigsstatistik« for 1907, at vi kun have udført 667 l e t t e A r b e j d s h e s t e og 88 L u k s u s h e s t e til Tyskland mod

5529 Hopper og 12,497 Vallaker.....	=	18,026	svære
Hingste (opførte som lette)		102	—
og Føl		1,357	—

Trods det, at der aabenbart er en stor Del svenske Heste blandt de lette Arbejdsheste og Luksushestene, beløber Antallet sig dog kun til et rent Minimum, saa man uden at begaa nogen væsentlig Fejl kan sige, at vor lette Hesteavl her i Landet ikke spiller nogen nævneværdig Rolle, hvad Udførslen angaar. Det er den svære Hest, Talen er om som Udførselsgenstand. Vor Udførsel gaar nu forholdsvis mere end tidligere til Tyskland, idet den ikke ringe Afsætning, vi i nogle Aar havde til England, næsten er helt ophørt (19), ved at Omnibusserne ere gaaede over til at blive Automobiler. Vort Marked i Sverrig og Norge er ogsaa indskrænket (193 og 85 i 1907), og i Rusland have vi aldrig haft noget (8). Men Tyskland er jo ogsaa Verdensmarkedet og det bedste i Verden for svære Heste. Vi og Belgierne, eller omvendt,

ere Hovedleverandørerne; men efter at vi i nogle Aar have leveret flest Heste, ere vi atter blevne overfløjede med et Antal af 3000. Af de to Lilleput-Stater Belgien og Danmark er det store Tyskland afhængigt m. H. t. Arbejdsheste; thi det øvrige Europa kan ikke afgive ret mange, og Amerika er i den Grad gaaet ud af Sagaen som hesteudførende, at Fristaterne og Canada tilsammen ikke en Gang leverede 1000 Stkr. til England, deres Hovedkunde.

Hvad I n d f ø r s l e n angaar, da er det dér, Tampen brænder, det er nemlig den, der har været abnorm i det sidste Par Aar og rent har forrykket de gamle Forhold og gjort Danmark fra det stærkt hesteudførende til et indførende Land i 1907. Indførslen var 24,174 Stkr. mod, som anført, en Udførsel, paa 19,615. I 1906 vare vi dog paa den rette Side: 23,544 indførte mod 25,411 udførte, medens vi i 1905 indførte c. 9500 og udførte c. 29,400, og Indførslen de nærmest foregaaende Aar kun var c. 6000. Der er næppe noget andet Felt, hvor Forholdet mellem Ind- og Udførsel er bleven saa forrykket eller forrykt i de sidste »gode Aar«. Sandsynligheden taler imidlertid for, at vi i mere normale Tider atter komme i rigtig Balance.

Vor Indførsel af Heste bestaar jo hovedsagelig i Smaaheste, hvoraf vi have faaet 369 fra Norge (546 i 1906), 2074 fra Island (1969 i 1906) og 2 fra Færøerne samt mindst 14,000 fra Rusland, nemlig 7759 direkte pr. Skib og Resten over Tyskland, altsaa ialt 16—17,000 Ponier, hvoraf dog nogle af de russiske ere over 10 Kvarter, men som alligevel, da de ere spinkle, nærmest maa henregnes til »Russerne«. Spørgsmaalet bliver: hvor gaa alle disse Smaafyre hen? Og Svaret bliver da for Russernes Vedkommende nærmest: H u s m a n d s b r u g e t, fornemlig i Jyllands Hedeegne. Islænderne, der ere lovlig smaa til Markarbejde, gaa forholdsvis mere til Byerne. Ligesom vi mest udføre Vallaker, ere de indførte Smaaheste ogsaa næsten udelukkende saadanne, og derigennem er den Fabel om Russernes Benyttelse til Avl jo slaaet til Jorden.

Tallene vise, at der trods energisk Agiteren for Islænderne paa Russernes Bekostning alligevel kun er indført $\frac{1}{8}$ af vor hele Indførsel fra Island, hvad der tyder paa, at det vel ikke kan afse ret mange flere til Udførsel egnede Heste. Som Forholdene ere for Øjeblikket, er der Plads nok til alle Slags, og baade Islænderne og Russerne ere udmærket gode Dyr, »saa langt de række«; hvilke, der ere bedst af Kvalitet, er der næppe nogen, der véd; thi det kan man ikke spekulere sig til, og sammenlignende Forsøg har man ikke haft. Husmændenes Organisation paa Sjælland har ladet foretage Hesteindkøb i Norge, og der er vel næppe Tvivl om, hvis Prisen var nogenlunde den samme, at alle Danske foretrak »Norbaggen« som den mest tiltalende og behageligste af Smaahestene; men Norge har ikke mange Heste at undvære, og de ere uforholdsmæssigt dyrere end Russerne. Da disse jo ere Hovedmassen af dem, der indføres, var det naturligt at skænke dem mere Opmærksomhed og navnlig faa Handlen dermed ordnet paa en for Køberen mere økonomisk Maade, end Tilfældet er; thi der lægges utvivlsomt en uforholdsmæssig »Told« paa dem af Mellemandlerne.

Ligesom i 1906 er der indført et betydeligt Antal store Heste hertil fra Sverrig, nemlig 4855 (c. 4900 i 1906) og 691 Føl (373). Da Tallene omtrent ere de samme begge Aarene ligesom for Island, maa man antage, at det nævnte Antal er alt, hvad Sverrig kan undvære; thi det mangler ikke paa Købere herfra. Flertallet af de svenske Heste ere nu svære eller middelsvære Heste af belgisk Afstamning, og de roses som gode Brugsheste. Antagelig er det mest Blandinger af svenske, lette Hopper med Ardenner-Hingste.

Fra Tyskland faa vi nogle faa Hundrede Remonter og Luksusheste, hvorimod vi fra England i det sidste Aar ogsaa have faaet en Mængde Arbejdsheste. Indførslen har ialt været 1585 Stkr., hvoraf nogle dog ere Remonter og Luksusheste, mod c. 500 i Fjor. Det er en ret mærkelig Trafik, som trænger til nogen Forklaring, idet man jo fra

gammel Tid har den Tro, at alting var saa dyrt i England, og da især engelske Heste. Men ligesom Kødet er dyrere i Tyskland end i England, saaledes ere almindelige Brugsheste det ogsaa, og navnlig er Affaldet og Udskudet betydeligt billigere i det rige England end i det fattige Danmark, hvor man er nøjsommere og slider en Vare tyndere og længere. Fra England udføres der saaledes over 50,000 Slagteheste til Holland og Belgien til en Gennemsnitsværdi af c. 200 Kr., og af den Slags er der mange, som der endnu efter Begreberne paa Fastlandet »siddet en Del Slid i«. Af den bedre Slags af dem, saasom kasserede Omnibusheste ligesom af yngre mindre og tarveligere Landheste, der nogenlunde falde i dansk Smag, have vi faaet de nævnte 1500. Med en Del af dem have vi, ligesom det sker af og til med Russerne, faaet indslæbt Snive, hvilket forhaabentlig gør os ængstelige ligeoverfor en Masseindførsel af engelsk Vraggods. Som et Kuriosum kan anføres, at vi i Aarets Løb have faaet en Prøvesending paa 22 Heste fra Argentina, dels Blandinger af svære engelske Heste, dels noget forædlede og dels andre smaa lette Heste uden bestemt Type. Danmarks Hestebestand begynder saaledes at blive international.

Hvad A v l e n angaar, da bliver den ogsaa mere paa-virket af det fremmede end tidligere. Her i Landet have vi, takket være Professor Prosch, i Modsætning til vore Naboer, Tyskerne og Svenskerne, holdt os til vort eget og søgt at forbedre det gennem Renavl og Udvalg af det bedste, og det er gaaet ind i manges Bevidsthed, at det var den ene saliggørende Avlsmethode, i Modsætning til Krydsningen, som absolut regnedes for fordømmelig. Nægtes kan det heller ikke, at vi have naaet smukke Resultater ved vor Avlsmethode; men det er ligesaa sikkert, at vore Naboer heller ikke ere sejlede agter ud ved deres Methode: Indførsel af godt fremmed Avlsmateriale til Krydsning.

Siden man begynder at drive Landbrug forretnings- og regnskabsmæssigt samt er kommen ind paa nøgterne Sammenligninger og Forsøg, begynder der at komme Op-

rør i Lejren og Lyst hos mange til at komme op paa Siden af dem, der staa højst. Det er absolut priselige Bestræbelser; men der hører mere til at køre end at sige Hyp, og det hænder, at »Rebellerne« ikke ere dygtige Anførere, hvorfor deres Arbejde heller ikke altid lykkes.

Paa Husdyravlens Omraade leve vi i en Brydnings-, muligvis en Overgangstid, og det gælder ikke mindre Hestene end Kvæget.

Hvad den svære Hesteavl angaar, er det den belgiske Hest, Talen alene er om, og det kan ikke nægtes, at den vinder Terræn, d. v. s. den breder sig foreløbig gennem Agitation og Troen paa dens Overlegenhed over vor egen Race, mere end ved sine hidtil beviste Gerninger. For et Par Aar siden vilde man næppe have troet, at der lige netop i Randers kunde dannes et Aktieselskab paa 70 Aktier i 500 Kr. om en belgisk Hingst. Og det bliver næppe den sidste, hvis man da ikke bliver altfor uheldig med Købet, eller Afkommet af dem, der ere her, ikke viser sig uheldigt. Til deres Udbredelse bidrager ogsaa Manglen paa virkelig gode jyske Hingste til rimelige Priser. Hingsteprisen er gennem Renavlsloven og Statstilskudet til Anskaffelse af Foreningshingste samt Opdrætternes Interesse for og Kendskab til, hvad der er det bedste, dreven op til en uforholdsmæssig Højde, saa man maa beklage, at der ikke længere hersker sunde Forhold paa dette Omraade indenfor den jyske Hesteavl. Tilstanden er heller ikke til at opretholde i Længden, og Indførsel af noget bedre andet Steds fra maa siges at være en naturlig Reaktion derimod, om man end maa beklage, at saadant sker. Krydsning har det store Fortrin, at den giver større Udslag og i Reglen ogsaa større Udbytte straks, saa den let skaffer sig Tilhængere blandt alle dem, der ikke have Erfaring som Opdrættere, medens Renavlen kun virker langsomt og kræver Taalmodighed af sine Udøvere.

Ligesom det gælder i Jylland og hos Opdrættere af jyske Heste, er der heller ikke ubetinget Stilstand i Hestesagen paa Øerne blandt dem med de lette Heste. Der

breder Tendensen til større og sværere Heste sig ogsaa, hvad enten Tilbøjeligheden gaar i Retning af Oldenborgere, Jyder eller endog Belgiere. Navnlig synes Forholdene paa Sjælland næsten at blive revolutionære, idet der er dannet eller under Ventilation Oprettelse af adskillige Hesteavlsforeninger med svære, baade belgiske og jyske Hingste, hvad der jo vil sige det samme som, at de lette trænges tilbage, og sammenligner man Resultater fra Sverrig med Sjælland, synes det heller ikke at være nogen unaturlig Vej. Meget farligere end den jyske Race trues saaledes vor nationale lette Hest, og det oven i Købet fra flere Sider. Man faar et nogenlunde talmæssigt Begreb om dens Stilling i Forhold til de andre ved at sammenholde Antallet af Hopper, bedækkede hhv. af Frederiksborg-, fremmed Halvblods- og svære Hingste, der vare indmeldte ved Sjællands Hingsteskué 1907. Forholdet stiller sig saaledes: 64 Frederiksborghingste have bedækket 1800 Hopper eller knap 30 i Gennemsnit, 38 Halvblodshingste 1035 Hopper eller 27 i Gennemsnit, 25 jyske Hingste 1182 Hopper eller 47 i Gennemsnit, 6 belgiske Hingste 267 Hopper eller 44 i Gennemsnit. Endda er ikke medregnet **S t a t e n s L a n d s t o d h i n g s t e** af Fuldblod og Halvblod, der tildels virke med Frederiksborghopper. Selv om Tallet paa disse kan forhøjes til 2000, og man regner med 60 pCt. Føl, bliver Antallet deraf kun 1200 Stkr. aarlig. En saa begrænset Tilgang er ængstende lille i et Hesteslags, der skal opretholdes ved sig selv; thi det er jo et forsvindende Antal deraf, der betyder noget for Avlen.

Efter at **F u l d b l o d s a v l e n** her i Landet ophørte ved Opløsningen af »Det svensk-danske Aktiebolag«s Stutteri paa Frederiksborg, er der foruden ved de til Remonteavlen for Statens Regning indkøbte Fuldblodshingste først fornylig gjort Forsøg paa at puste nyt Liv i Avlen af Væddeløbsheste herhjemme for den under Arbejde værende ny Væddeløbsbanes Skyld; men det vilde sikkert vise sig at blive billigere at købe Hestene til Sporten i Tyskland eller England end at forsøge at opdrætte

dem selv, hvad, man paa Forhaand véd, ikke vil lykkes med det Avlsmateriale, der kan købes for Smaapenge. Tarveligere Væddeløbsheste, som vi kunne nøjes med, koste ikke heller store Summer i England. Prisen paa Hingste varierer dér fra 1 Million til $\frac{1}{1000}$ deraf eller endnu mindre efter Kvalitet eller Køberens Forstand paa at handle. Man har virkelig ved Køb af Halvblods- og Fu'd-blodshingste gjort det Kunststykke at tillægge i Landet en Del af vort Behov af Militærheste. Selv om der naturligvis maa ses noget gennem Fingre med Kvaliteten og Ensartetheden for at opfylde Lovgivningsmagtens Krav til Remontekommissionen om at købe Hestene her i Landet, hører man dog ikke offentlig udtalt væsentlige Klager over det saaledes tilvejebragte Hestemateriale. Selvfølgelig taale vore Remonter tilsyneladende ikke Sammenligning med Svenskernes endsige Preussens; men vi falde vel heller ikke paa netop i det Stykke at ville optage Konkurrencen med Verdens største Militærstat. Bestræbelserne siges efter de Sagkyndiges Krav til et godt, moderne Rytteri at skulle gaa i Retning af Fuldblod eller en Hest, der staar dette saa nær som muligt, og man faar bøje sig for Sagkundskaben; men det bliver rigtignok et andet Spørgsmaal, om man faar Opdrætterne med dertil. Hvis ikke, maa de købes andet Steds; thi det er umuligt i en mulig fremtidig Krig at møde op med samme Slags Rytterheste som i 1864.

Den anden Sportsretning indenfor Hesteavlen, *T r a v e r a v l e n*, har i det forløbne Aar haft Lykken med sig. Det danske Travelskab, der jo driver en meget indbringende Forretning med sine mange Løb, har den rette Følelse af, at dets begunstigede Stilling forpligter, hvorfor det stadig indkøber Avlsdyr, baade Hingste og Hopper, som bortsælges til Medlemmerne. Sidst er der saaledes indkøbt en meget dyr Hingst, »The dreamer«, og flere Hopper og Føl i Amerika. Men Heldet var ikke med, idet Hingsten ved Hjemkomsten viste sig at være »Lungepiber«, en Fejl, som herhjemme antagelig vurderes strængere end i den amerikanske Sportsverden. En Hest kan

jo godt løbe og vinde paa Banen, fordi den piber, ja selv i Væddeløbsavlen er der Eksempler paa, at de fineste Løbere have været Lungepibere. Synspunktet er dér, at naar en Hest blot kan vinde, gør det mindre, hvordan den ellers er. Avlen drives jo ikke efter Eksteriør.

Skuesæsonen falder i to Afsnit: Kaarings- og den egentlige Dyrskuetid, hhv. i Februar—Marts og Juni—Juli. De to Slags Skuer træde altsaa ikke hinanden i Vejen, de bestaa fredeligt ved Siden af hinanden; men der er jo noget, der taler for, at den ene Slags en Gang med Tiden vil gaa ud af Spillet som overflødig. Kaaringerne ere nærmest en Kassationsret, der er bleven et nødvendigt Korrektiv mod den undertiden for vidt drevne Opmuntringstendens hos Dyrskuedommerne. Skuerne have ikke i Aar frembudt særlig Interesse; det ene Aar ligner jo en Del det andet. Det er egentlig kun Vandreskuerne for unge Dyr, saaledes som de holdes i Jylland, hvortil der knytter sig større Interesse. I 1907 afholdtes det lige i Jyllands Midtpunkt Herning, men for Hestenes Vedkommende ikke i Centrum; thi Tyngdepunktet i Hesteavlen ligger længere mod Øst. Den afsides Beliggenhed mærkedes ogsaa paa Hoppeudstillingen, der var forholdsvis beskeden og ikke at sammenligne med den i Horsens i 1905; Hingstene derimod give Møde overalt, og Hingsteskuet var ogsaa ligesaa godt som ellers, ja 2 Aars Hingstene vare endog bedre end nogensinde før. Næsten alle de præmierede Hingste vare Sønesønner eller Sønner af Kongepremiehingsten Aldrup Munkedal, hvorved Ensartetheden bliver ret iøjnefaldende. Der er i den Retning ligesom i Retning af jysk Præg og god Form stadig Fremgang, ja man kan tage Størrelsen med som et synligt Bevis paa, hvad den nu i flere Aar drevne rationelle Avl har bragt. Fra en helt broget Blanding, som der ingen Rede var paa, er Avlen nu kommen ind i et bestemt Spor, er fuldstændig klarlagt og drives maalbevidst. Ja, man er naaet saa vidt, at det dristigt tør siges, at der praktisk talt intet forsømmes, og at den ikke kan drives bedre med

det Materiale, der haves at arbejde med. Forholdene have ført os lige ind i Slægtskabsavl, der stadig har været frygtet, og det er paa Resultatet deraf, at Fremtiden beror. Men endnu tegner det meget godt.

Hesteavlforeningerne eller rettere Hingsteforeningerne, dette moderne og virksomme Hjælpemiddel til Hesteavlens Fremme, synes snarest i Fremgang, trods de høje Hingstepriser og Vanskeligheden ved at faa gode Hingste. Der oprettes ganske vist adskillige med noget for tarvelige Hingste, tilsyneladende muligvis noget for Statstilskudets Skyld eller efter Tilskyndelse af ikke helt uinteresserede Mænd; men der ligger dog for de flestes Vedkommende reelle Hensigter til Grund for Oprettelsen. Gaar der enkelte Foreninger ind, stiger der i Reglen en ny og bedre op af Asken. Det synes, som om der er mest Fart i Oprettelsen af Foreninger med svære Hingste — jyske eller belgiske — paa Øerne, ligesom det i Jylland er de daarlige Egne, der vinde med.

I et nært Forhold til Hesteavlforeningerne og egentlig som en Aflægger af dem staa de saakaldte Opdrætteforeninger, ogsaa kaldet »Avlscentre«, nærmest smaa Andels-Stutterier, der ere oprettede med det Ideal for Øje: gennem sagkyndig Ledelse og Benyttelse af det bedste Avlsmateriale at bringe Avlen hurtigt frem og navnlig producere gode Hingste. Uden at ville fornærme nogen tør man nok gaa ud fra, at trods al Theori og gammel Praksis har Avlen været et Mysterium, og trods dens tilsyneladende Simpelhed har den alligevel ikke været klar for Opdrætteerne, hvorfor de ogsaa ere blevne skuffede ved deres Forsøg paa at drive saakaldet rationel Avl. Den første Betingelse er let Adgang til en »Hingstefader« som Aldrup Munkedal, og den anden er Anskaffelse af gode, frugtbare, unge Hopper, der enten have givet fortrinligt Afkom eller høre til Familier, hvor Evnen til at give saadant, navnlig Hingste, synes konstant.

Saa maa man regne med Uheld og beregne, at man næppe kan vente over 50 pCt. 3 Aars Afkom af Hopperne, og at Halvdelen deraf ere Hingste, af hvilke kun enkelte du som saadanne. Endelig maa man ikke glemme, at selv i heldigt Fald blive de fleste Døtre ringere end Mødrene og kun faa bedre. Naar man er naaet til et vist Højdepunkt i Fuldkommenhed, ere Udsigterne for Afkommet langt større til Nedgang end til Fremgang, der altid bliver lille. Der oprettedes for nogle Aar siden rent epidemisk 3 Foreninger i Jylland foruden en i Maribo Amt med jysk Avlsmateriale, hver paa ca. 10 Hopper, der bleve indkøbte i dyre Domme. En var der allerede paa Bornholm for Frederiksborgheste, og saa kom der paa Sjælland én til med 10 Frederiksborghopper og 30 Oldenborgere samt en med belgisk Hoppemateriale, endelig en i Horsens Omegn med Aldrup Munkedal som Stodhingst. Den, der først gik ind, var den bedste af de jyske, og den slap helskindet fra Forsøget, idet den solgte en god Hingstplag dyrt, Nr. 2 gav et stort Tab, og de to sidste jyske ere døende. Den i Maribo Amt strandede rent paa Udstationeringens Skær, idet Hopperne bleve afrakkede og derfor ufrugtbare. Alligevel fødtes der en ret god Foreningshingst af en af Center-Hopperne, der gennemgaaende bleve solgte for Spotpris.

Alle Foreningerne have vist høstet den Erfaring, at det er dyrt og utaknemmeligt at drive Stutteri, og at det er en haabløs Gerning, naar de nødvendige Forudsætninger derfor ikke ere til Stede. Staten bærer jo til Dels Tabene; men her er et af de Omraader, hvor den gør mindst Gavn med sine Tilskud.

Noget lignende, som var tilsigtet med Opdrætterforeningerne, ligger til Grund for den Bestemmelse i Husdyrlovens § 13, der forpligter de Foreninger, der modtage Statstilskud til deres Hingste, til at lade 10 udpegede Hopper udenfor Foreningen bedække af Hingsten til Medlemspris. Derigennem har jeg nu i Løbet af 4 Aar faaet Lejlighed til at dirigere nogle af Landets bedste Hopper til

de bedste Hingste, dog de allerbedste fraregnet, idet Ejerne af disse foretrække at kvittere Statstilskudet fremfor yderligere at bebyrde Hingsten med flere Hopper end Medlemernes egne. Resultatet af Foranstaltningen har hidtil ikke været stort, idet Frugtbarheden har været ringe. Der faldt det første Aar et Par Hingste, der ere kaarede i Aar som 3 Aars af 20 bedækkede Hopper. Derimod var Resultatet af 10 udpegede Hoppers Bedækning for 3 Aar siden ved **A l d r u p M u n k e d a l** fortrinligt, idet 8 bleve drægtige, men hvoraf en kastede. Af de 7 Føl ere to Hingsteplage solgte til meget høje Priser til Foreninger, en tegner til at blive en brugbar Hingst, en er uvis, og de 3 Hopper ere alle præmieverdige, en har faaet 1ste Præmie, og en er mulig den bedste af sin Aargang. Efter dette, naturligvis heldige Resultat, kunde man ønske, at **A l d r u p M u n k e d a l** havde været i offentlig Eje og ikke tilhørt et sluttet Selskab med flere daarlige end gode Hopper.

H e s t e h a n d l e n og **H e s t e p r i s e n** have som anført været glimrende. Alt blot nogenlunde brugeligt er bleven reven væk til stigende Priser. Stigningen kan nok sættes til 10 pCt., maaske noget mere for Middelsorten samt for de gode Plage og unge, magre Handelsheste. Prisen har været næsten lige saa højt oppe som i Midten af 70'erne; men hertil er rigtignok at bemærke, at Kvaliteten nu utvivlsomt er forbedret. 1000 Kroner er stadig Topnoteringen, men der betales ogsaa undertiden »over Top« for 1ste Klasses jyske og Luksus - Heste. Handlen med Føl til Udførsel har været ret livlig til gode Priser, 2—300 Kr. og derover, og Plage ere betalte i Forhold dertil. Magre 3—4 Aars Heste have som anført været dyre, saa at det har været en daarlig Forretning for de Landmænd i Vejle-, Fredericia- og Kolding-Eggen, der aarlig omsætte deres Heste, at sælge de fede til omtrent samme Pris, som de maatte betale for de unge, magre.

Handlen med Tyskland foregaar uden væsentlig Gene af den ny Toldlov, uden forsaaet Tolden jo er bleven

forhøjet til 72 Mk., hvilken Toldsats nu uden Vurdering gælder alle danske Handelsheste; alligevel skulle de ved Toldgrænsen udlades af Jernbanevognen for Dyrlægeeftersynets Skyld, hvad der koster yderligere 3 Mk., foruden at det forsinkes Rejsen.

Afsætningen af Hingste til den tyske Stat er ophørt i 1907, idet Landstutterierne ere gaaede over til Belgien. Tabet herved er dog ikke føleligt, da de af Mellemhandlerne betalte Priser kun vare smaa: 12—1500 Kr. pr. Stk.

Handlen med Avlsdyr herhjemme har været ret livlig, mest naturligvis med Hingste, Føl og Plage til stigende og nu næsten meningsløse Priser. Spekulanterne sælge jo i god Tid til Foreningerne, og det er dem, der maa bære Følgerne. Saalænge Aldrup Munkedal var Hovedstodhingsten indenfor den jyske Avl, gik det an med Plagehandlen, da dens gode Afkom næsten altid holdt, hvad det lovede, ofte endog mere; men siden der arbejdes med dens Sønners Afkom, er Sikkerheden bleven mindre for en heldig Udvikling, og der er mange Foreninger, der allerede have brændt sig alvorligt ved at købe unge Plage til 12—18,000 Kr. kontant. Men medens Prisen er saa høj paa den pure Ungdom, som man venter sig saa meget af, er den ikke stegen paa de enkelte brugbare, som ikke ere solgte endnu som 4 Aars. Hoppeføl af bedste Slags koste omkring 1000 Kr. foruden Vilkaar, og de skuffe naturligvis ogsaa undertiden. Hoppeprisen er ligeledes stigende, saa de allerbedste nu betales med 2—3000 Kr. og andre gode nogle Hundrede Kroner over Markedsprisen for lignende Handelsheste. Det væsentlige Gode ved vore høje Priser er, at vi holde al Konkurrence fra Udlandets Side ude og beholde selv alt det brugelige til Avlens Fremme, ja, vi faa endog de gode Hingstplage, der findes i Slesvig af jyske Forældre, tilbage.